

Door: Arthur Schroer

Het lerarentekort blijft een aanhoudend probleem om goed onderwijs aan alle leerlingen in Nederland te kunnen bieden. De situatie is nijpend. Overal in den lande worden naar oplossingen gezocht en initiatieven opgezet om docenten te werven en binnen te houden.

Het nijpende tekort leidt ertoe dat er steeds meer noodgrepen moeten worden uitgehaald. Scholen in Den Haag en Rotterdam hanteren bijvoorbeeld een getrapte aanpak. Hoe groter het probleem, hoe meer er wordt toegestaan. Als er een leraar uitvalt, wordt ter vervanging eerst gezocht naar een bevoegde docent. Is deze niet voorhanden, dan wordt er uitgeweken naar een Pabo-student, gym- of muziekleraar om les te geven. Lukt dat ook niet, dan worden de leerlingen verdeeld onder andere klassen of wordt er een toezichthouder ingezet. Als laatste – als het niet anders kan – worden de leerlingen

naar huis gestuurd. Veel andere scholen hanteren een soortgelijke aanpak.

Het kleurrijke beroep van leraar

Vinger aan de pols

In Amsterdam is het lerarentekort eveneens zorgwekkend. “Alleen al in het basisonderwijs waren er in november 2019 zo’n 390 full-time vacatures”, aldus Alle van

Steenis, bestuurder van Montessori Scholengemeenschap Amsterdam met vier scholen en 520 medewerkers. “Iedere twee maanden peilen we hoe we ervoor staan, want we willen de vinger aan de pols houden. We bevinden ons in de bevoorrechte positie dat we slechts een beperkt aantal vacatures hebben. Dat is op andere scholen in de stad wel anders. De scholen en de gemeente Amsterdam zet zich dan ook hard in om een oplossing te vinden voor deze problematiek.”

Taskforce

Van Steenis is één van de vertegenwoordigers van de Taskforce Lerarentekort, waarbij in een breed samenwerkingsverband alles in het werk wordt gesteld om landelijk gezien het lerarentekort een halt toe te roepen. De Taskforce werkt aan de hand van 5 programma's. Bij het eerste programma ligt de focus op het verbeteren van het imago van de leerkracht. Programma 2 richt zich op zij-instromers en hoe leuk het is om de lerarenopleiding te volgen. Programma 3 laat zien hoe kleurrijk het beroep van leraar is. Programma 4 stelt als doel dat de instroom van nieuw personeel wordt bevorderd en programma 5 richt zich op gunstige voorwaarden als woongelegenheid aanbieden, gunstige reiskostenvergoeding en andere randvoorwaarden die het werk als leraar aantrekkelijk maken.

Van Steenis is mede verantwoordelijk voor de uitvoering van programma 3, het kleurrijke beroep. "We tonen aan dat je diverse doorgroe- en ontwikkelingsmogelijkheden hebt als leraar en dat je jezelf op verschillende gebieden kunt ontplooien. Zo zijn er in september 2019 vier leergangen gestart, Expert Didactiek, Expert Pedagogiek, Leiderschap en Gedeeld Leiderschap. Ze zijn ervoor bedoeld om het werken in het onderwijs inspirerend en aantrekkelijk te houden." Informatie over dit programma is te vinden op leraareenkleurrijkberoep.nl.

Geschikt voor een andere school

Positiever imago

Ook in landelijke regio's zijn allerlei initiatieven gestart om het personeelstekort in het onderwijs terug te dringen. Daarbij kon aanspraak worden gemaakt op de subsidieregeling Regionale Aanpak Personeelstekorten. Veel acties zijn erop gericht het lerarenvak positiever

in de media te krijgen en zo tegenwicht te bieden aan de negatieve aandacht die het onderwijs door de recente lerarenstakingen in de pers heeft gekregen. Daarbij worden vooral de positieve aspecten van het beroep benadrukt, met motieven als 'Je staat aan de basis van de toekomst van leerlingen, iedere dag is anders, het werk is nooit saai en je hebt veel vrijheid en gaat aan de slag met je creativiteit'. Ook de leerling wordt positief belicht: je bouwt er een band mee op, biedt ze een luisterend oor, leert ze belangrijke dingen voor het leven en ze houden je een spiegel voor en inspireren je.

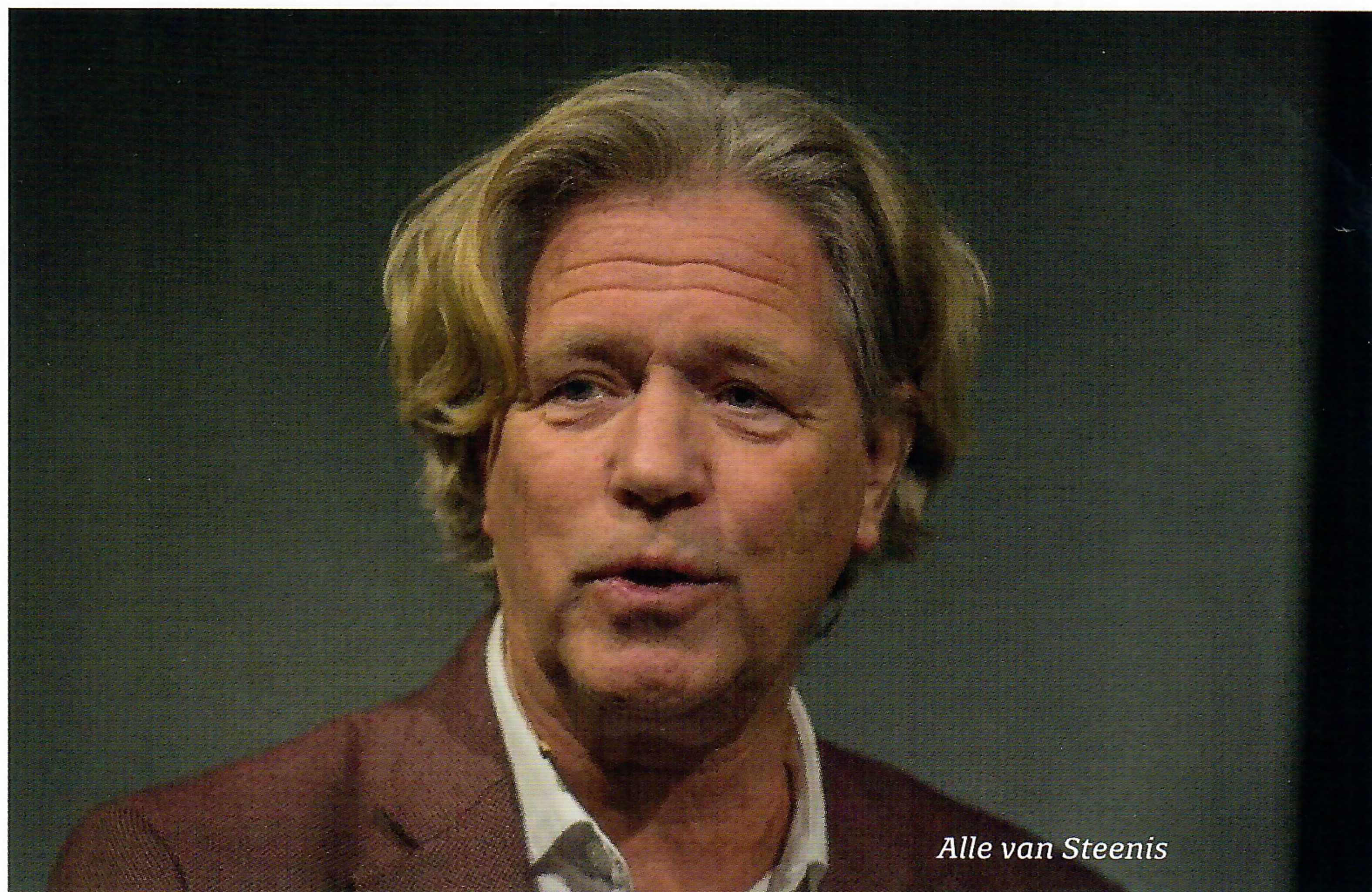
Speeddaten

Quadraam, die onderwijs biedt aan 14 middelbare scholen in de regio Arnhem en Overbetuwe, is vorig jaar begonnen met speeddaten met kandidaten die in eerste instantie waren afgewezen. "Dat is een snelle, actieve laagdrempelige manier voor een goede eerste indruk," vertelt Marieke de Wildt in een regionale krant. "Ook mensen die niet door de procedure zijn gekomen, hebben wat te brengen en vertellen. We kunnen ze tips geven en eventueel koppelen aan andere scholen. Want als iemand wordt afgewezen op school A, hoeft dat nog niet te betekenen dat deze persoon niet geschikt is als docent voor een andere school." Haar school

maakt ook gebruik van andere methodes om (nog beter) toekomstige collega's te werven, zoals samen eten met kandidaten, videoboodschappen, het gebruik van social media, feedbackgesprekken met afgewezen kandidaten en tips voor competentiegericht solliciteren (in plaats van oubollige cv's).

Meer leerlingen

In andere sectoren wordt ook wel gebruik gemaakt van Summerschools, baanborrels en digitaal matchen rond kerncompetenties. En zo zijn er meer oplossingen te bedenken, ook in de sfeer van de organisatie van het onderwijs en nog even los van de vraag of het wenselijke oplossingen zijn. In de media worden daar diverse toespelingen op gedaan. Zo heeft het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) de cijfers uit de jaren '50 van de vorige eeuw opgeduikeld. Toen was er ook een lerarentekort. Het aantal leerlingen per leraar nam destijds in rap tempo toe. In 1953 zaten er gemiddeld 36 leerlingen in een klas. Tegenwoordig zitten er in een klas in het basisonderwijs gemiddeld 23 leerlingen. Om leraren aan het werk te houden, mochten vrouwen destijds ook na hun huwelijk tijdelijk doorwerken. Nu kan de oplossing mogelijk in meer fulltime banen liggen. >

Alle van Steenis

onderwijsstaking, foto AOB

Minder uren

Minder uren op school is een andere oplossing die in de media wordt aan- gedragen. Dat hoeft niet ten koste te gaan van de kwaliteit van het onderwijs. In het basis- en voortge- zet onderwijs hebben leerlingen in ons land ongeveer 970 lesuren per schooljaar. In landen als Zwitserland en Estland wordt rond de 768 uur per jaar les gegeven, met betere resultaten. En in landen als Italië en Griekenland, waar de leerlingen op jaarbasis veel meer uren les krijgen dan in ons land, zijn de PISA-scores juist lager. Amerikaanse onder- zoekers hebben geconstateerd dat kinderen met een 4-daagse school- week meer uitgerust zijn, waardoor ze op de dagen dat ze aanwezig zijn beter presteren. Het draait dus niet zozeer om het aantal lesuren, maar om de kwaliteit van het onderwijs. En juist die kwaliteit (en het verho- gen van de toelatingseisen) kan het vak leuker maken.

Onderwijs is geen opvang

Wel of geen opvang

Onderwijs wordt nu soms gezien als veredelde opvang, blijkt uit berich- ten in de media. Om die opvang te bieden worden leraren ingezet. Maar het kan ook anders worden ingevuld, bijvoorbeeld met mensen uit de kin- deropvang of sport- en cultuursector.

En met een andere inbreng en andere CAO. Dat kan binnen en buiten het onderwijs georganiseerd worden. Zo kan het onderwijs zich beperken tot het aanleren van de basisvaardighe- den, met extra lessen voor

wie dat nodig heeft. Daarbij wordt gesteld dat niet het lerarentekort het probleem is, maar dat er sprake is

van een crisis in het onderwijs zelf.

De komende periode zullen er in het kader van de Tweede Kamer verkie- zingen – op 15 maart 2021 – allerlei verkiezingsprogramma's worden uitgewerkt. Prima moment voor het onderwijs om met andere mensen uit de samenleving, die ook het beste met de kinderen voor hebben, in gesprek te gaan.

Ideeën aanpak lerarentekort

Verbeteren imago leraren

- leuker op school
- positiever in de pers

Zij-instromers

- uit andere sectoren
- aantrekkelijke opleiding

Vergroten doorgroei- en ontwikkelingsmogelijkheden

- bij- en nascholing
- ontplooiingskansen en carrièreperspectief
- meer fulltime werk (mogelijk maken)

Instroom nieuw personeel

- anders werven
- werven op andere plekken

Gunstige voorwaarden

- hoger salaris
- betere reis- en verhuisvergoedingen
- woongelegenheid

Anders organiseren

- minder uren
- ander rooster
- anders organiseren onderwijs